

MAGDALENA NOWAK*

Partnerstwo publiczno-prywatne w Polsce w obszarze odbioru odpadów komunalnych

1. Istota PPP

W Polsce znakomitą część zadań o charakterze publicznym, w tym tych prowadzących do przyciągnięcia nowych inwestorów oraz rozwoju przedsiębiorczości, wykonują jednostki rządowe i samorządowe; angażują one wprawdzie sektor prywatny, jednak w stopniu niewielkim. We Francji, dla przykładu, funkcjonują liczne służby publiczne wyznaczone m. in. do zarządzania i świadczenia rozlicznych usług komunalnych, które powoływane są przez rady gminy (organ decyzyjny i konsultacyjny), a za ich funkcjonowanie odpowiada mer (organ wykonawczy)¹. Na świecie obserwuje się także przykłady całkowitej prywatyzacji usług komunalnych, a tym samym przeniesienie na podmioty prywatne całej odpowiedzialności za inwestycje w ramach świadczonych usług. Trendy takie opierały się na założeniu, że „nawet tam, gdzie władza publiczna (w tym wypadku samorząd) pozostają odpowiedzialne za wykonywanie funkcji, należy wprowadzić elementy rynku i konkurencji pomiędzy prywatnymi podmiotami”². Rozwiązania polegające na całkowitej prywatyzacji są jednak stosowane stosunkowo rzadko (można znaleźć je w USA i Wielkiej Brytanii), a dominują inne formy urynkowienia, typowe dla partnerstwa publiczno-prywatnego³. W Stanach Zjednoczonych gminy, poza urynkowaniem typowych

* Dr, Katedra Zarządzania Miastem i Regionem, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

¹ J. Jeżewski (red.), *Samorząd terytorialny i administracja w wybranych krajach. Gmina w państwach Europy Zachodniej*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1999, s. 171–172.

² P. Swianiewicz, *Usługi komunalne w krajach europejskich. Współczesne przemiany w sposobie organizacji*, „Samorząd Terytorialny” 1998, nr 7–8, s. 75.

³ *Ibidem*, s. 76.

usług komunalnych, same angażują się w przedsięwzięcia typowo komercyjne⁴. Dla kontrastu, w Niemczech prywatyzacja sektora użyteczności publicznej niemalże nie wystąpiła, miała miejsce jedynie w obszarze gospodarki odpadami⁵.

Coraz szersze angażowanie sektora prywatnego w świadczenie usług publicznych oraz wykonywanie zadań inwestycyjnych znalazło zresztą swój wyraz w stanowisku Komisji Europejskiej, która postuluje współpracę samorządu lokalnego z partnerami prywatnymi, szerząc ideę partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP)⁶. Taka forma świadczenia usług publicznych (a także realizacji inwestycji komunalnych) znalazła już wielu zwolenników na świecie, głównie jako forma skutkująca wyższą jakością i wydajnością usług publicznych, i co może istotniejsze, umożliwiającą zgromadzenie kapitału na realizację kosztownych inwestycji infrastrukturalnych. Dzięki temu rozwiązaniu sektor publiczny współdziała z sektorem prywatnym, łącząc wysiłki w oparciu o wspólny interes.

Partnerstwo publiczno-prywatne w swej idei przynosi przede wszystkim korzyści. Podstawową zachętą dla wdrożenia partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce powinny być wyniki badań empirycznych wskazujące, iż większość inwestycji na zasadach PPP zakończonych jest po niższych kosztach niż przewidywane oraz wcześniej niż prognozowano⁷. Zalety PPP można najogólniej sformułować następująco⁸:

- 1) możliwość wykorzystania korzyści skali (podmiot prywatny może oferować usługę na obszarze kilku gmin);
- 2) złamanie samorządowego monopolu na wykonywanie określonego zadania;
- 3) odpolitycznienie zarządzania lokalnymi usługami;
- 4) w przypadku inwestycji infrastrukturalnych – rozwój infrastruktury bez konieczności zadłużenia gminy;
- 5) wprowadzenie nowych technologii, co w przypadku niewielkich środków finansowych gminy nie jest możliwe do wykonania przez nią samodzielnie.

Można także wskazać na kolejne zalety PPP, takie jak⁹:

- 1) przyspieszenie dostarczania usług komunalnych dzięki możliwości ominięcia konieczności wyłożenia środków finansowych z góry i zastąpienia ich regularnymi płatnościami po wykonaniu inwestycji;

⁴ W. Kisiel, *Podstawowa charakterystyka publicznych jednostek lokalnych w USA*, „Samorząd Terytorialny” 1995, nr 11, s. 66.

⁵ P. Swianiewicz, *op. cit.*, s. 79.

⁶ *Guidelines for Successful Public-Private Partnerships*, European Commission, Directorate-General Regional Policy, Brussels, January 2003, s. 6, a także B. Zagożdżon, *Partnerstwo publiczno-prywatne jako zalecany przez UE system finansowania inwestycji*, „Samorząd Terytorialny” 2004, nr 9, s. 39–48.

⁷ *Guidelines...*

⁸ A. Kopańska, *Zewnętrzne źródła finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego*, Difin, Warszawa 2003, s. 57.

⁹ *Guidelines...*, s. 15.

2) szybsze wykonanie – sektor prywatny odpowiedzialny za projekt i budowę obiektu, który dodatkowo otrzyma środki kapitałowe dopiero po wykonaniu inwestycji, jest zmobilizowany do maksymalnego skrócenia okresu wdrażania przedsięwzięcia w życie;

3) niższe koszty całkowite – sektor prywatny jest silniej zmotywowany do obniżenia kosztów przedsięwzięcia, a ponadto łatwiej jest obniżyć owe koszty w tym sektorze, ponieważ nie obowiązują go charakterystyczne dla sektora publicznego zasady budżetowania;

4) lepsza alokacja ryzyka – rdzeniem PPP jest przeniesienie ryzyka na stronę, która poniesie je po mniejszych kosztach;

5) silniejsze bodźce do działania – sektor prywatny jako ten, który ponosi ryzyko finansowe jest silniej zdeterminowany do efektywniejszego funkcjonowania;

6) wyższa jakość usług – doświadczenia międzynarodowe wskazują na często wyższą jakość usług świadczonych w wyniku partnerstwa publiczno-prywatnego,

7) tworzenie się dodatkowych przychodów – partner prywatny może wygenerować dodatkowy przychód od osób trzecich za sprawą użycia dodatkowych zasobów, redukując tym samym wymagany wkład sektora publicznego;

8) wzmożone zarządzanie publiczne – poprzez przeniesienie odpowiedzialności za dostarczanie usług, sektor publiczny koncentruje się na roli regulatora i kontrolera zamiast na codziennym zarządzaniu dostarczaniem usług publicznych.

Współpraca publiczno-prywatna przyjmuje wiele form w zależności od natężenia zaangażowania każdej ze stron w daną inicjatywę zarówno w wymiarze organizacyjnym, własnościowym, jak i finansowym. W przypadku przedsięwzięć inwestycyjnych forma PPP może być różna także ze względu na podmiot (prywatny czy publiczny), który po wykonaniu inwestycji będzie dane urządzenie eksploatował. Najbardziej powszechnie występujące formy współpracy publiczno-prywatnej to¹⁰:

- umowa o świadczenie usług,
- kontrakt menedżerski,
- leasing,
- koncesja,
- umowa typu: budowa–eksploatacja–przekazanie (BOT, z ang. *built–operate–transfer*),
- przeniesienie prawa własności mienia komunalnego.

¹⁰ T. Domański, *Partnerstwo publiczno-prywatne*, „Wspólnota” 1999, nr 44, oraz Z. Jerzmanowski, *Partnerstwo publiczno-prywatne. Gmina – nie orkiestra*, „Wspólnota” 2000, nr 1, za: E. Wojciechowski, *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa 2003, s. 104.

Umowa o świadczenie usług polega na zaangażowaniu prywatnego podmiotu do wykonywania określonego zadania – usługi, jak np. zbiórka odpadów, pobieranie opłat drogowych, dostarczenie i utrzymanie samochodów¹¹.

Kontrakt menedżerski polega na przekazaniu sektorowi prywatnemu zarządzania konkretną sferą usług.

Leasing (lub dzierżawa) to forma, w której gmina korzysta z przedmiotu leasingu lub dzierżawy, ale pozostaje on własnością prywatną (na przykład leasing czy dzierżawa maszyny lub pojazdu)¹². Może wystąpić jednak sytuacja odwrotna, to znaczy majątek jest komunalny, a korzysta z niego podmiot prywatny.

Koncesja z kolei oznaczać będzie dla przykładu sytuację, w której podmiot prywatny bierze na siebie odpowiedzialność za projekt, budowę, finansowanie i prowadzenie danego przedsięwzięcia (DBFO, z ang. *design-build-finance-operate*)¹³, z czego oczywiście podmiot prywatny czerpie korzyści w postaci opłat z tytułu świadczenia określonych usług na etapie eksploatacji obiektu.

Umowa typu BOT oznacza, iż partner prywatny buduje dany obiekt, eksploatuje go przez określony czas, a następnie przekazuje go gminie.

Przeniesienie prawa własności mienia komunalnego na podmiot prywatny całkowicie eliminuje z obszaru danego przedsięwzięcia gminę, choć nie należy utożsamiać tej sytuacji ze zrzeknięciem się gminy odpowiedzialności za wykonywanie określonych usług, jest ona bowiem zobligowana do tego ustawowo.

Zastosowanie powyższych form uzależnione jest oczywiście od charakteru przedsięwzięcia, możliwości finansowych i organizacyjnych gminy, a także od oczekiwań w stosunku do podmiotu prywatnego względem obowiązków po zrealizowaniu przedsięwzięcia.

2. Budowa ram prawnych dla PPP w Polsce

Do niedawna współpraca sektora publicznego z prywatnym odbywała się w oparciu o zamówienia publiczne, które – jako forma interwencji państwa w dziedzinę gospodarki – z pewnością oddziałują na procesy zachodzące w tym obszarze, w tym również wpływają na procesy gospodarcze na styku sektor publiczny–podmioty prywatne. Angażowanie sektora prywatnego w działalność publiczną wiąże się z wydatkowaniem publicznych środków finansowych, a więc konieczne jest zapewnienie procesowi wyboru wykonawcy inwestycji

¹¹ *Guidelines...*, s. 20.

¹² A. Kopańska, *op. cit.*, s. 63.

¹³ *Guidelines...*, s. 24.

czy innej inicjatywy stanowiącej przedmiot zamówienia szczególnej ochrony prawnej. Temu celowi służyć ma właśnie system zamówień publicznych.

Prawo zamówień publicznych z różnych względów było i jest wciąż raczej negatywnie oceniane przez obie strony. Ustawa ta ponadto nie stanowi podstawy do szerszej współpracy pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym, umożliwiając ją tylko w sztywnym, zdefiniowanym precyzyjnie przez ustawę zakresie, czyli mieszczącym się w zbiorze kategorii przedmiotów zamówienia. Powstała zatem konieczność stworzenia aktu prawnego poszerzającego ramy współpracy publiczno-privatnej.

28 lipca 2005 r. uchwalona została ustawa o partnerstwie publiczno-privatnym (DzU z 2005 r., nr 169, poz. 1420), niosąc nadzieję na ostateczne rozwiązanie kwestii współpracy pomiędzy partnerami prywatnymi i publicznymi. Ustawa regulowała zasady i tryb współpracy podmiotów publicznych (głównie organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego) oraz partnerów prywatnych (czyli przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i kościołów – art. 4 ww. ustawy) służącej realizacji zadań publicznych. Od momentu wejścia w życie ustawy o partnerstwie publiczno-privatnym za takie partnerstwo uznawano jedynie współpracę zawartą w oparciu o umowę zawartą na podstawie tego aktu prawnego¹⁴. Przedmiotem tej umowy mógł być szereg działań i czynności składających się na szeroko rozumianą inicjatywę służącą wykonaniu zadania publicznego, zaś sama umowa stanowi ramę opisującą charakter stosunków łączących partnerów, etapy przedsięwzięcia, sposób jego realizacji (obejmujący kwestie instytucjonalne, prawno-organizacyjne, finansowe), a także problemy dotyczące monitoringu i kontroli, a jej wykonaniem będą kolejne umowy zawierane już na poszczególnych etapach¹⁵.

Zgodnie z ustawą partnerstwo publiczno-privatne mogło stanowić sposób realizacji przedsięwzięcia, jedynie jeżeli przynosiło korzyści dla interesu publicznego przeważające w stosunku do korzyści wynikających z innych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia, przy czym korzyści te to w szczególności oszczędność w wydatkach podmiotu publicznego, podniesienie standardu świadczonych usług lub obniżenie uciążliwości dla otoczenia (art. 3 ust. 2 ustawy). Takie ujęcie problemu oznaczało konieczność przeprowadzenia analiz (ich wykonanie spoczywa na podmiocie publicznym) wskazujących na przewagę owych korzyści¹⁶. Analizy te, oparte na przepisach wykonawczych do ustawy, dotyczyć miały¹⁷:

¹⁴ A. Kozłowska, *Uregulowane partnerstwo*, „Inwestycje Komunalne” 2005, nr 9.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Art. 11 Ustawy z 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-privatnym (DzU z 2005 r., nr 169, poz. 1420).

¹⁷ *Ibidem*. Szczegółowo wymogi związane ze sporządzaniem analiz omówione zostały w: W. Grzybowski, *Ustawa o PPP i co dalej?*, „Przegląd Komunalny” 2006, nr 2; W. Grzybowski, *Elementy analizy przedsięwzięć PPP*, „Przegląd Komunalny” 2006, nr 3.

1) rodzajów ryzyka związanego z realizacją projektowanego przedsięwzięcia, z uwzględnieniem różnych sposobów jego podziału między podmiot publiczny i partnera prywatnego oraz wpływu na poziom długu publicznego i deficytu sektora finansów publicznych;

2) aspektów ekonomicznych i finansowych projektowanego przedsięwzięcia, w tym porównania kosztów realizacji przedsięwzięcia w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego z kosztami jego realizacji w inny sposób;

3) porównania korzyści związanych z realizacją przedsięwzięcia w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego z korzyściami i zagrożeniami społecznymi związanymi z realizacją przedsięwzięcia w inny sposób;

4) stanu prawnego składników majątkowych, jeżeli prawo do składników majątkowych ma być przeniesione lub ustanowione przez podmiot publiczny na rzecz partnera prywatnego lub spółki, o której mowa w art. 19, ust. 1.

Wymóg sporządzenia analizy z pewnością stanowił istotną barierę przystępowania do partnerstwa. Ani bowiem ustawa, ani rozporządzenia nie zakładały podziału na projekty duże (o znaczeniu międzynarodowym, krajowym czy regionalnym) i małe (lokalne), stawiały natomiast między nimi znak równości w odniesieniu do wymogów formułowanych już w fazie przygotowawczej¹⁸. Takie ujęcie problemu zdecydowanie nie dawało szans na realizację małych inicjatyw o charakterze lokalnym. Małe gminy ubogie są zazwyczaj zarówno w wiedzę i kompetencje potrzebne do sporządzenia takich dokumentów, jak i w środki finansowe, które mogłyby przeznaczyć na zatrudnienie w tym celu ekspertów zewnętrznych.

Kolejną wadą regulacji z 2005 r. był fakt, iż do wyboru partnera prywatnego i umów o partnerstwie publiczno-prywatnym w zakresie nieuregulowanym w ustawie miały być stosowane odpowiednio przepisy ustawy – *Prawo zamówień publicznych*¹⁹. Taki zapis wywołał już na początku kontrowersje związane z niejasnością przepisów²⁰. Ustawa zakładała także konieczność wprowadzenia szeregu zmian w kilkunastu innych ustawach²¹. Oczywiście jest zatem, że nowe regulacje spowodowały zamieszanie w działaniu samorządów, a co może ważniejsze, że nowa w Polsce forma angażowania sektora prywatnego do wykonywania zadań publicznych od początku nie budowała dla siebie pozytywnego wizerunku.

Z uwagi na to, iż omówiona wyżej ustawa była dysfunkcyjna, przygotowano nowy dokument prawny, stanowiący obecnie podstawę dla funkcjonowania

¹⁸ W. Grzybowski, *Elementy...*

¹⁹ Art. 14 Ustawy z 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (DzU z 2005 r., nr 169, poz. 1420).

²⁰ B. Dziadkiewicz, *Zasady i tryb wyboru partnera prywatnego w świetle przepisów pzp*, „Inwestycje Komunalne” 2005, nr 12.

²¹ Rozdz. 5 Ustawy z 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (DzU z 2005 r., nr 169, poz. 1420).

PPP w Polsce. Są to przepisy Ustawy z 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (DzU z 2009 r., nr 19, poz. 100). Ustawa formułuje ramy współpracy w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i zastąpiła wcześniej obowiązującą ustawę z 2005 r. Zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o PPP, przedmiotem partnerstwa publiczno-prywatnego jest wspólna realizacja przedsięwzięcia oparta na podziale zadań i ryzyka pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym²².

Innym dokumentem prawnym tworzącym ramy dla takich wspólnych inicjatyw, umożliwiającym zawieranie umów o charakterze PPP, jest ustawa z 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (DzU z 2009 r., nr 19, poz. 101), której przepisy mają zastosowanie w sytuacji, gdy zasadniczą część ryzyka ekonomicznego przedsięwzięcia ponosić ma partner prywatny (koncesjonariusz). Ponadto ustawa ta reguluje też procedury, które mają zastosowanie przy umowach PPP w ramach ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Wydaje się jednak, iż koncentracja jedynie na kształtowaniu ram prawnych dla PPP w Polsce nie stanowi kluczowego czynnika wspierającego rozwój inicjatyw wspólnych dwóch sektorów. Wskazuje się bowiem na inne kwestie, które hamują rozwój tych przedsięwzięć. Z pewnością ważnym problemem jest bariera świadomościowa – zbyt mało jest przykładów udanych inicjatyw PPP zgodnych z ramami ustawy, niedostatecznie propaguje się w Polsce tę formę współpracy. Trzeba też mieć świadomość, iż można zawierać umowy, które w swej istocie będą stanowiły przykład partnerstwa publiczno-prywatnego, a nie będą zawarte ani na podstawie ustawy o PPP, ani ustawy o koncesjach. Warto upowszechniać ideę włączania partnerów prywatnych w sferę usług publicznych – czy to w oparciu o prawo zamówień publicznych, czy też w sytuacji, gdy jednostka samorządu terytorialnego udziela zezwolenia firmom na prowadzenie określonych usług o charakterze publicznym na terenie gminy.

3. Odbiór stałych odpadów komunalnych od mieszkańców – zastosowanie PPP w drodze zezwolenia

Przedmiotem omówienia i próby oceny jest współdziałanie gmin i podmiotów prywatnych w obszarze systemu gospodarowania odpadami, w zakresie usuwania odpadów²³.

²² DzU z 2009 r., nr 19, poz. 101, art. 1.1.

²³ Na system gospodarki odpadami składają się: gromadzenie i usuwanie odpadów, utylizacja odpadów, czyli ich gospodarcze wykorzystanie i unieszkodliwianie (C. Rosik-Dulewska, *Podstawy gospodarki odpadami*, PWN, Warszawa 2000, s. 63).

Zagadnienie rosnącej ilości odpadów stanowi obecnie jeden z najistotniejszych problemów środowiskowych. Pogarszający się stan środowiska, w wyniku m. in. ciągłej produkcji odpadów wymagających zagospodarowania zmusza do zjednoczenia wysiłków wszystkich krajów świata. Polska jako kraj członkowski Unii Europejskiej jest zobowiązana na podstawie art. 80 traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Unią Europejską i krajami członkowskimi do przeciwdziałania pogarszającemu się stanowi środowiska naturalnego. Współpraca w tym zakresie polegać ma na kontroli poziomu zanieczyszczeń, a także na zmniejszaniu ilości produkowanych odpadów, a także na ich utylizacji i bezpiecznym składowaniu²⁴. Nim jednak odpady będą mogły zostać składowane czy utylizowane, musi nastąpić ich odbiór z miejsca powstawania. Organizacyjnie, odbiór odpadów odbywa się za pomocą wybranej metody zbiórki. Wśród metod najczęściej stosowanych można wyróżnić metodę przeładunku przy użyciu pojemników niewymiennych. Polega ona na wykorzystywaniu pojemników na kółkach opróżnianych do śmieciarki samochodowej za pomocą urządzeń podnosząco-przechylnych; pojemniki, gdy zostaną opróżnione, pozostają w miejscu ich pierwotnego ustawienia²⁵.

„Odpady komunalne to stałe i ciekłe odpady powstające w gospodarstwach domowych, w obiektach użyteczności publicznej i obsługi ludności, w tym nieczystości gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, porzucone wraki pojazdów mechanicznych oraz odpady uliczne, z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych, pochodzących z zakładów opieki zdrowotnej i weterynaryjnej”²⁶. Przedmiotem opracowania są zagadnienia związane z odbiorem powyższych odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych, z wyjątkiem nieczystości ciekłych. Usuwanie takich odpadów leży w obszarze zainteresowania samorządu lokalnego.

Do problemu odpadów w gminie odnosi się obecnie ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²⁷, stanowiąca, iż „utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gmin”²⁸. Gmina zobligowana jest m. in. do „tworzenia warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie lub zapewnienia wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych”²⁹. Gminy nie muszą zapewniać budowy, utrzymania

²⁴ *Ibidem*, s. 11.

²⁵ B. Bilitewski, G. Härdtle, K. Marek, *Podręcznik gospodarki odpadami. Teoria i praktyka*, Wyd. Seidel-Przywecki Sp. z o.o., Warszawa 2006, s. 76.

²⁶ R. Leboda, P. Oleszczuk, *Odpady komunalne i ich zagospodarowanie*, Wyd. UMCS, Lublin 2002, s. 23.

²⁷ Ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (DzU z 1996 r., nr 132, poz. 622 z późn. zm.).

²⁸ *Ibidem*, art. 3, ust. 1.

²⁹ *Ibidem*, art. 3, ust. 2.

i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych, jak to miało miejsce przed nowelizacją ustawy (a zgodnie z zapisami wcześniej obowiązującej ustawy z 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska³⁰). Obecnie na mieszkańcach ciąży obowiązek podpisania umowy z przedsiębiorcą odbierającym odpady na danym terenie. Jest to uregulowane w przygotowanych w gminach regulaminach utrzymania czystości i porządku. Obowiązek uchwalania tych regulaminów nakłada ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³¹. Regulaminy te, zgodnie z ustawą określają szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w tym w odniesieniu do odpadów, definiują zasady dotyczące:

1) wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych, odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych i odpadów z remontów;

2) rodzaju i minimalnej pojemności urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych urządzeń i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu:

a) średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych bądź w innych źródłach,

b) liczby osób korzystających z tych urządzeń;

3) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;

4) maksymalnego poziomu odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dopuszczonych do składowania na składowiskach odpadów;

5) innych wymagań wynikających z gminnego planu gospodarki odpadami.

Jeśli chodzi o właścicieli nieruchomości, ustawa określa ich obowiązki względem gospodarowania odpadów. Zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez między innymi wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, a także zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie oraz pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi.

³⁰ Ustawa z 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (DzU z 1980 r., nr 3, poz. 6).

³¹ Ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, art. 4.

Gmina powinna zapewnić odbiór odpadów od wszystkich mieszkańców. Występuje tu pewna sprzeczność. Z jednej strony to nie gmina odbiera odpady ani też nie ona podpisuje umowy z przedsiębiorcami. Jest ona organem wydającym zezwolenie przedsiębiorcom, którzy chcą świadczyć na terenie usługi z zakresu odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Musi jednak zapewnić objęcie wszystkich mieszkańców wspomnianą usługą. Nie jest jasne, z jakich środków i czy w ogóle powinna gmina wnosić opłaty za odbiór za tych mieszkańców, którzy ich nie uiszczają. Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, prowadzą one ewidencję umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy. W przypadku stwierdzenia niewywiązywania się z obowiązków właścicieli, drogą urzędową nakazuje się ich wykonywanie.

Kolejna ustawa, która nakłada na gminę obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami, ogłoszona została 21 kwietnia 2001 r. Jest to *Prawo ochrony środowiska*³². Stanowi ona, iż w celu realizacji polityki ekologicznej państwa gmina obowiązana jest do sporządzania gminnego programu ochrony środowiska, zgodnie z polityką ekologiczną państwa³³. Częścią tego programu jest plan gospodarki odpadami komunalnymi i program gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Sporządzanie planów gospodarki odpadami uregulowane zostało szczegółowo w drugiej z powyżej przedstawionych ustaw – ustawie z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Zgodnie z nią na szczeblu gminnym konieczne jest sporządzenie planu, który określać powinien m. in.³⁴:

- 1) opis aktualnego stanu gospodarki odpadami, zawierający informacje dotyczące:
 - a) rodzaju, ilości i źródła pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
 - b) wyszczególnienia posiadaczy odpadów prowadzących działalność w zakresie zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - c) rozmieszczenia istniejących instalacji do zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - d) identyfikacji problemów w zakresie gospodarowania odpadami;
- 2) cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia;
- 3) prognozowane zmiany w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami;
- 4) zadania, których realizacja zapewni poprawę sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami;
- 5) rodzaj przedsięwzięć i harmonogram ich realizacji;

³² Ustawa *Prawo ochrony środowiska* z 27 kwietnia 2001 r. (DzU z 2001 r., nr 62, poz. 627).

³³ Ustawa *Prawo ochrony środowiska* z 27 kwietnia 2001 r., art. 17.

³⁴ Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, art. 14, ust. 2; art. 14, ust. 2.

6) instrumenty finansowe służące realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami, zawierające następujące elementy:

a) wskazanie źródeł finansowania planowanych działań,

b) harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych działań zmierzających do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego gospodarowania nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska;

7) system gospodarowania odpadami;

8) system monitoringu i sposób oceny realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami.

Gminy będące członkami związków międzygminnych mogą opracować w ramach związku wspólny plan gospodarki odpadami, obejmujący zadania gminnego planu gospodarki odpadami³⁵. Plan ten będzie wtedy uchwalany przez rady poszczególnych gmin po zaopiniowaniu jego projektu przez zarządy powiatów i województw, na których terenie położone są gminy.

Gminy powszechnie skorzystały ze zdjęcia z nich obowiązku odbierania odpadów samodzielnie. Tym samym udzielają wspomnianych zezwoleń przedsiębiorcom odbierającym od mieszkańców odpady komunalne.

Przed wprowadzeniem w życie ustawy z 1996 r. odbiór odpadów odbywał się w systemie kontenerów, po kilka na miejscowość. Odpady nie były tym samym przypisane do wytwarzającego je. Ponadto do 1996 r. gminy były zobowiązane do budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a dopiero zapisy wspomnianej ustawy w 1996 r. zniosły te obowiązki, a niektóre ze składowisk poddane zostały procesom rekultywacji. W tym kontekście należałoby poddać ocenie współdziałanie gminy i podmiotu prywatnego w ramach systemu gospodarowania odpadami w zakresie ich usuwania³⁶.

Oceniając rozwiązanie polegające na udzielaniu koncesji podmiotom prywatnym na odbiór odpadów komunalnych, należałoby uwzględnić następujące obszary:

- ekonomiczny (na poziomie gminy i przedsiębiorstwa odbierającego odpady),
- społeczny (stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców),
- środowiskowy (zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju),
- marketingowy (wizerunek gminy).

³⁵ Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, art. 14, ust. 2; art. 14, ust. 11.

³⁶ Na system gospodarki odpadami składają się: gromadzenie i usuwanie odpadów, utylizacja odpadów, czyli ich gospodarcze wykorzystanie i unieszkodliwianie (C. Rosik-Dulewska, *op. cit.*, s. 63).

W ramach oceny ekonomicznej należałoby rozpatrzeć koszty i korzyści dla budżetów gmin oraz finansów przedsiębiorstw odbierających odpady³⁷.

Z punktu widzenia budżetu gminy ocenie podlegałyby następujące czynniki:

1) poziom wydatków na gospodarkę odpadami przed i po wprowadzeniu koncesjonowania, w tym:

a) koszty odbioru odpadów od mieszkańców i koszty odbioru tzw. „publicznych odpadów”³⁸, w tym:

– koszty osobowe,
– koszty zakupu i utrzymania pojazdów, z uwzględnieniem spadku ich wartości w czasie,

b) koszty oczyszczania gminy z dzikich wysypisk (samodzielnie, wtedy z uwzględnieniem kosztów jak wyżej lub przez podmiot prywatny);

2) ewentualne korzyści lub straty pośrednie z tytułu zaśmiecenia nieodebranymi odpadami, np. koszt utraconych korzyści z tytułu nieosiedlania się nowych mieszkańców z powodu zaśmiecenia terenu gminy lub korzyść z uwagi na fakt dodatkowych wpływów do budżetów gmin z tytułu podatków PIT i CIT w związku z nowymi mieszkańcami i przedsiębiorstwami;

3) koszty związane z monitorowaniem wywiązywania się mieszkańców z nałożonych obowiązków, z uwzględnieniem ponoszenia niektórych kosztów osobowych także na użytek funkcjonującego w niektórych gminach składowiska przed rokiem 1996.

Biorąc pod uwagę ocenę z punktu widzenia przedsiębiorstwa prywatnego, należy pamiętać, iż firmy te świadczą szereg dodatkowych usług, działają też na większą skalę. Stąd w ich przypadku, ocena ekonomiczna powinna obejmować:

1) koszty osobowe;

2) koszty zakupu oraz utrzymania pojazdów, z uwzględnieniem spadku ich wartości w czasie, w przeliczeniu na ilość odpadów odbieranych z danej gminy, z uwzględnieniem faktu, iż koszty ponoszone są też na inne sfery działalności, oraz

3) przychody z tytułu opłat za odbiór odpadów z gospodarstw domowych zlokalizowanych w danej gminie, przed i po uzyskaniu koncesji na działalność na terenie danej gminy.

Z punktu widzenia mieszkańców gminy można wyłonić następujące elementy do oceny:

1) koszt odbioru odpadów w przeliczeniu na jedno gospodarstwo domowe;

³⁷ W sformułowaniu przedstawionych w dalszej części opracowania propozycji czynników podlegających ocenie pomocna była publikacja: E. den Boer, J. den Boer, J. Jager, *Planowanie i optymalizacja gospodarki odpadami*, Wyd. PZiTŚ, Wrocław 2005.

³⁸ Termin „publiczne odpady” oznacza tu odpady powstające w miejscach publicznych, zlokalizowane np. w koszach ulicznych, przy przystankach itp.

- 2) spadek/wzrost wartości nieruchomości dla właścicieli nieruchomości z tytułu stopnia zaśmiecenia terenu gminy;
- 3) stopień zaspokojenia poczucia sprawiedliwości;
- 4) funkcjonalność systemu, w tym:
 - a) zajęcie przestrzeni prywatnej przez pojemniki,
 - b) hałas spowodowany odbiorem odpadów bezpośrednio pod budynkiem mieszkalnym,
 - c) złożoność systemu zbierania (selektywna zbiórka jest procesem mniej wygodnym, bardziej złożonym),
 - d) blokowanie ruchu drogowego przez pojazdy odbierające odpady;
- 5) zgodność z wyznawanym systemem wartości;
- 6) tzw. *visual impact*, czyli konieczność posiadania na terenie prywatnym nieestetycznych pojemników przed i po wprowadzeniu koncesjonowania i rezygnacji przez gminy z samodzielnego odbioru odpadów.

Odnosnie do oceny środowiskowej należałoby poddać analizie następujące czynniki:

- 1) trudny do oszacowania koszt zanieczyszczenia powietrza przez spalanie odpadów domowych w przydomowych kotłowniach, w tym:
 - a) zmiany klimatu,
 - b) poziom zdrowotności ludzi i zwierząt,
 - c) inne;
- 2) trudne do zmierzenia koszty środowiskowe dzikich wysypisk śmieci, w tym:
 - a) degeneracja fauny i flory przez toksyczność wprowadzanych odpadów,
 - b) toksyczność gleb,
 - c) zatrucie wód pod wpływem zachodzących procesów chemicznych,
 - d) inne.

Należy też mieć na uwadze czynniki marketingowe, wśród których najistotniejsze znaczenie będzie miał wizerunek danego obszaru – jako gminy postępującej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju lub też gminy, której teren jest zaśmiecony, a jej mieszkańcy nie dbają o środowisko. Ogromne znaczenie ma poziom wykształcenia mieszkańców. Zrozumienie istoty i zasad zrównoważonego rozwoju sprzyja postawom prośrodowiskowym.

4. Case study

Istotą omawianego przedsięwzięcia jest odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców gminy Koluszki (z wyjątkiem odpadów ciekłych). Podstawą prawną współpracy podmiotów prywatnych z samorządem w tym zakresie jest

ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³⁹ stanowiąca, iż „utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gmin”⁴⁰. Gmina zobowiązana jest m. in. do „tworzenia warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie lub zapewnienia wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych”⁴¹. Zgodnie z zapisami tej ustawy gmina ma prawo w drodze przetargu zgodnie z prawem zamówień publicznych zaoferować tę część obowiązkowych zadań własnych gminy podmiotom prywatnym, które działać będą na terenie gminy na podstawie wydanego przez nią zezwolenia.

Przed wejściem w życie ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach odpady komunalne w gminie Koluszki odbierane były przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Koluszkach. Po wejściu w życie ustawy gmina otrzymała możliwość przekazania tej części swoich obowiązkowych zadań własnych firmom zewnętrznym. Z dniem 26 września 1996 r. Rada Miejska w Koluszkach podjęła uchwałę (Uchwała nr XXVI/42/96) w sprawie reorganizacji Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Koluszkach, który do tego momentu odpowiedzialny był za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców. Na podstawie tej uchwały m. in. wyłączono z działalności zakładu świadczenia usług w zakresie oczyszczania miasta i transportu. Określono, iż te usługi będą oferowane podmiotom gospodarczym w drodze przetargu w trybie ustawy z 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych. Zgodnie z tą uchwałą przedsiębiorstwa przystąpiły do przetargu. Aktualnie działające firmy świadczą usługi na podstawie zezwolenia na świadczenie usług w zakresie odbierania oraz zbierania lub transportu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Tym samym formą prawną partnerstwa jest koncesja.

Zezwolenia takie wydawane są na okres kilkuletni. Aktualnie działające firmy świadczą usługi na podstawie Zarządzenia nr 24/06 Burmistrza Miasta Koluszki z 12 kwietnia 2006 r.

W załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 24/06 Burmistrza Miasta Koluszki z 12 kwietnia 2006 r. określono wymagania dla przedsiębiorcy ubiegającego się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie, na terenie gminy Koluszki, usług w zakresie odbierania oraz zbierania lub transportu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Wymagania te dotyczą infrastruktury niezbędnej dla zgodnego z wymogami ochrony środowiska świadczenia usług w zakresie gospodarki odpadami, w tym m. in. dotyczące nieruchomości, na której znajdują się miejsca postojowe pojazdów i magazynowane są pojemniki, samych pojaz-

³⁹ Ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (DzU z 1996 r., nr 132, poz. 622 z późn. zm.)

⁴⁰ *Ibidem*, art. 3, ust. 1.

⁴¹ *Ibidem*, art. 3, ust. 2.

dów, a także urządzeń niezbędnych do świadczenia usług, jak pojemników i kontenerów. Wymagania określono także względem ewidencji informacji związanych z zawieraniem umowami. Nałożono także na przedsiębiorstwa obowiązek zorganizowania i wprowadzenia w życie na terenie gminy selektywnej zbiórki odpadów do 13 października 2006 r.

Władze gminy mają duży wpływ na sposób funkcjonowania tych przedsiębiorstw. Można wynegocjować korzystniejsze warunki lub przyjąć ofertę firmy jako nie podlegającą zmianie. Ewentualne zmiany mogą dotyczyć formy organizacji selektywnej zbiórki (indywidualne worki czy wspólne kontenery), odbioru odpadów wielkogabarytowych itd.

Podmiotem publicznym jest gmina miejsko-wiejska Koluszki położona w powiecie łódzkim wschodnim. Na terenie gminy Koluszki odpady komunalne od właścicieli nieruchomości odbierają dwa przedsiębiorstwa: Veolia Usługi dla Środowiska SA Oddział w Tomaszowie Mazowieckim (część Veolia Environmental Services, dywizji koncernu Veolia Environment) oraz Remondis Sp. z o.o. Oddział Łódź.

Veolia Usługi dla Środowiska SA to od 29 sierpnia 2008 r. nowa nazwa spółki ONYX Polska SA z siedzibą w Kielcach, centralą w Warszawie i biurem regionalnym w Krakowie. 27 lutego 2009 r. nastąpiła fuzja, w wyniku której Veolia Usługi dla Środowiska nabyła wszystkie prawa i obowiązki przejmowanej spółki SUŁO Polska. Spółka jest w Polsce jednym z czołowych dostawców usług z zakresu gospodarki odpadami i ochrony środowiska. Świadczy kompleksowe usługi gospodarki odpadami na rzecz klienta indywidualnego, instytucjonalnego i przemysłowego. Posiada oddziały w Gorzowie Wielkopolskim, Ostrołęce, Krapkowicach i Tomaszowie Mazowieckim⁴².

Drugi podmiot, Remondis Sp. z o.o. Oddział Łódź, jest częścią grupy Remondis Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Grupa Remondis odbiera odpady w Polsce od ponad 3,5 mln mieszkańców, działa w 34 miastach. W 2007 roku osiągnęła obroty rzędu 450 mln zł⁴³.

Udział podmiotów prywatnych w rynku odbioru odpadów komunalnych w gminie Koluszki poddany został zasadom wolnego rynku. Mieszkańcy sami decydują, z którym podmiotem chcą zawrzeć umowę. Na koniec 2008 r. podpisano z podmiotami odbierającymi odpady w gminie 3989 umów.

Gmina Koluszki odpowiedzialna jest za monitorowanie stanu zawarcia przez mieszkańców umów na odbiór odpadów. Obowiązek objęcia odbiorem odpadów od wszystkich mieszkańców nakłada na gminę ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Podmioty prywatne mają obowiązek odbioru odpadów na zasadach określonych przez gminę, a wynikających z gminnego planu gospodarki odpadami oraz na podstawie Zarządzenia nr 24/06 Burmistrza Miasta Koluszki z 12 kwietnia 2006 r.

⁴² <http://www.veolia-es.pl/index.php?id=417>

⁴³ www.remondis.pl

Podmioty odbierające odpady komunalne na terenie gminy świadczą jednocześnie tę usługę na terenie innych gmin, jak również świadczą inne usługi, stąd ocena wskaźników finansowych tylko w odniesieniu do odbioru odpadów z terenu gminy Koluszki nie jest możliwa. Niemniej stwierdzić należy, iż z punktu widzenia obu partnerów prywatnych, możliwość prowadzenia działalności na terenie gminy Koluszki zwiększa skalę działalności i tym samym obniża koszty jednostkowe.

Oceniając partnerstwo z punktu widzenia korzyści dla budżetu gminy, należy zauważyć, iż taka ocena musi wiązać się ze zwolnieniem gminy z konieczności utrzymywania własnego składowiska odpadów. Z uwagi na likwidację składowiska, zakres działalności Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkańcowej w Koluszkach uległ zmniejszeniu. Stąd też gmina zdecydowała również o rezygnacji ze świadczenia usług w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Na tej podstawie domniemywać należy, iż zmalały wydatki gminy związane z gospodarką odpadami. Obecnie koszty przeniesione zostały na mieszkańców; gmina odciążona została z konieczności ponoszenia kosztów związanych z odbiorem odpadów komunalnych. Ponosi koszty związane z uprzątnięciem dzikich wysypisk, jednak skala tego zjawiska zmalała z uwagi na konsekwentne uzupełnianie informacji na temat mieszkańców, którzy nie wywiązali się z obowiązku podpisania umowy na odbiór odpadów i zmuszanie ich drogą urzędową do wykonania nałożonych przez przepisy prawne obowiązków. Gmina ponosi też koszty odbioru odpadów z miejsc publicznych. Koszty lub korzyści pośrednie wynikające ze skali zaśmiecenia terenu gminy nie są możliwe do ustalenia. Można jednak sądzić, iż z uwagi na malejący problem dzikich wysypisk (przy założeniu, iż władze dopilnowują, by każde gospodarstwo domowe miało zawartą umowę na odbiór odpadów), teren gminy staje się atrakcyjniejszy. Tym samym buduje się pozytywny wizerunek gminy.

Z punktu widzenia mieszkańców koszty, jakie ponoszą, związane są z okresową płatnością na rzecz przedsiębiorstwa. Obecnie odbiór pojemnika 120 l (będącego swego rodzaju standardowym pojemnikiem posiadanym przez jedno gospodarstwo domowe) wynosi ok. 30 zł. Jeżeli chodzi o ocenę pozostałych czynników (jak ocena funkcjonalności systemu, hałasu itp.) nie jest możliwe dokonanie jej w ramach niniejszych badań. Możliwe jednak byłoby przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców gminy w tym zakresie. Można spodziewać się wzrostu poczucia sprawiedliwości, jako że odpady przypisane są do wytwarzającego je. Zwiększyły się zapewne stopień blokowania ruchu drogowego – pojazdy zatrzymują się przed każdą posesją. Wrosła też złożoność systemu zbierania odpadów – mieszkańcy obecnie przystąpili do selektywnej zbiórki, co niektórzy mogą oceniać jako rozwiązanie niewygodne. Jest ono z pewnością przeniesieniem kosztów segregacji na wytwarzającego odpady. Przestrzeń prywatna jest zajęta przez mało estetyczne pojemniki, co może być postrzegane jako koszt. Z uwagi jednak na malejący problem dzikich wysypisk

można sądzić, iż wartość nieruchomości w gminach rośnie, przy założeniu, iż władze dopilnowują, by każde gospodarstwo domowe miało zawartą umowę na odbiór odpadów.

Z punktu widzenia obu partnerów prywatnych możliwość prowadzenia działalności na terenie gminy Koluszki zwiększa skalę działalności i tym samym obniża koszty jednostkowe.

Trudne do oszacowania są koszty/korzyści środowiskowe. Mając jednak na uwadze, iż dzikich wysypisk ubywa, koszty te maleją. Nie mamy jednak wiedzy na temat tego, jaka część odpadów, które można by poddać segregacji, jest faktycznie poddana selektywnej zbiórce. Nie wiadomo także, czy ustalone wielkości pojemników odpowiadają potrzebom mieszkańców i czy przypadkiem zbyt wysoki koszt opłaty za większy pojemnik nie powoduje spalania części odpadów w przydomowych kotłowniach.

Podsumowanie

Partnerstwo publiczno-prywatne w Polsce funkcjonuje już jakiś czas. Do jego zaistnienia nie była potrzebna ustawa o PPP. Można jednak uznać, iż wysiłki ustawodawcze stwarzają szanse na rozpowszechnienie wspólnych inicjatyw sektora publicznego i prywatnego. Niosą one szereg korzyści, oczywiście przy założeniu właściwej konstrukcji umów i dbałości o interes publiczny. Nie należy też zapominać, iż w przypadku niezyskania dofinansowania na realizację przedsięwzięć ze środków UE, mogą stanowić sposób na wykorzystanie już gotowych projektów.

MAGDALENA NOWAK

POLAND'S PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN COLLECTING COMMUNAL WASTE

Public-private partnership can be used by public sector to realize many different initiatives including public services, for example municipal waste collection. There is of course a question about evaluation of a partnership in this field. The answer depends on many aspects. This paper outlines the formal basis of PPP in discussed issues. The author also tries to evaluate this partnership on the practical example.